

Licht kalf is onnodig

De kalversterfte is hoog in Nederland. Vóór de leeftijd van drie dagen is 7,7 procent uitgevallen. Dit loopt vervolgens op tot in totaal zo'n 10 tot 15 procent. Daarbij is er het probleem van de lichte kalveren waarvoor geen markt meer lijkt te zijn. Dierenarts Rik Hendriks zette tijdens de KoeKompasbijeenkomst kanttekeningen bij het droogstandsrantsoen van de koe en het standaardbiestmanagement 'veel, vlug, vaak, vers'.

Geesje Rotgers

De vier V's (veel, vlug, vaak, vers) zijn erin gestampt bij zowel dierenarts als veehouder. Dat is de reden dat menig veehouder ervoor kiest om zo snel mogelijk na de geboorte 4 liter biest in te geven met de sonde. "Als kalveren via de speen biest op moeten nemen, merk je dat er verschil is in de 'felheid' van kalveren, met andere woorden de graagte waarmee ze drinken. Soms krijg je met gemak 4 liter biest in een kalf en soms maar 2. Niet ieder kalf kan kennelijk die 4 liter aan", is de overtuiging van Hendriks. "Met sondevoeding mis je deze informatie over de felheid van het kalf."

Droogstandsrantsoen en biestkwaliteit

Het voedingsniveau van de moederkoe in de laatste drie weken voor het afkalven blijkt bepalend voor de 'toestand' waarin het kalf ter wereld komt: kleiner of groter, sloom of fel. Kleine kalveren zijn te herleiden naar het energiegehalte in het droogstandsrantsoen van de moederkoe, slome kalveren naar het eiwitgehalte in het voer in de droogstand. Meer eiwit in het droogstandsrantsoen leidt tot fellere kalveren. "De felheid is voor mij een kenmerk van hoe de droogstand in elkaar zit", stelt Hendriks. Het kalf hard voeren leidt in het algemeen tot een sterker en gezonder dier. Maar hoe doe je dat? Het kalf overvoeren zal immers leiden tot diarree en een verslechtering van de gezondheid. De opnamecapaciteit van de darmen is een factor van belang.

Een goede kwaliteit biest bevat >50 gram IgG/liter (afweerstoffen). Het energiegehalte in het droogstandsrantsoen van de koe speelt een rol bij de hoeveelheid IgG in de biest: een hoog zetmeelgehalte leidt tot minder IgG. Bij een laag IgG-gehalte zal het kalf dus meer liters biest moeten opnemen om vol-

doende afweerstoffen binnen te krijgen. Volgens Hendriks valt er op het gebied van de droogstandsrantsoenen nog veel winst te halen. Rantsoenen van eenderde stro, eenderde gras en eenderde mais zijn hem een doorn in het oog.

Biest stimuleert darmen

Biest is erg belangrijk voor de groei van de darmvilli. Biest stimuleert dan ook direct de opnamecapaciteit van de darmen. Uit onderzoek blijkt dat zes keer een portie biest verstrekken een significant betere opnamecapaciteit (vergroting oppervlakte darmvilli) geeft dan één keer biest verstrekken. Daarbij zorgt de biest ook voor verbetering van andere darmeigenschappen, zoals enzymactiviteit. Ondervoeding van de moederkoe in de droogstand (zowel qua energie als eiwit) zorgt niet alleen voor een kleiner kalf, maar ook voor een kleiner oppervlakte jejunum bij het kalf. Na de geboorte zal dit kalf daardoor minder voedingsstoffen kunnen opnemen uit de biest. Hendriks: "Deze kalveren moeten vooral niet overvoerd worden. Vaker kleinere porties verstrekken is hier het advies."

Tips van de dierenarts

- Hoe minder magere melkpoeder, hoe minder dat de melk stremt in de lebmaag, hoe sneller die doorstroomt, hoe meer kans op diarree.
- Het ruwe celstofgehalte van kunstmelk moet nul zijn. Als die bijvoorbeeld 0,2 is, zit er soja in als grondstof en die is slecht verteerbaar voor kalveren.
- Hard melk voeren geeft minder trammelant en minder kalversterfte. In Nederland wordt juist niet hard gevoerd. Voedingstechnisch is volle melk de gouden standaard. Bij kunstmelk voeren is het advies: 190 gram melkpoeder (met 50% magere melkpoeder) op 1 liter water (=16%). Dit product zorgt voor voldoende stremming. Bij koud weer dikkere melk voeren of vaker voeren.

